

talált 5 db Ferdinánd pénz jelzi. A 17. századi utazók (Evlia Cselebi, Tollius) által emlegetett rejtélyes „pokolmély börtön”, amiben a szegényebb török rabokat tartották, ezzel kézzelfoghatóvá vált. Az objektumot a 17. század legvégén (nyilván a török kiűzése, konkrétan a Mária-oszlop emelése idején) számolták fel, ezt régészetileg a betöltésből előkerült 1660-as pénz és az 1712-ben már a töltésbe mélyített kút határolja be.

A kutat von Heister generális 1712-ben vettetett tégláiból építették. Díszkút lehetett parkosított környezetben, amire nagy ovális téglakerete és azon belül öklömmenyi vagy annál nagyobb kavicsokból kialakított vízszűrő rétege utal. A kutat feltüntetik a 18. századi alaprajzok. Megszüntetésekor beboltozták – a boltozat alatt ma is üreg és másfél méteres vízoszlop található. Bármikor helyreállítható, ezért a boltozatot nem bontottuk meg, a befedés korára így közvetlen adatunk nincs. A 19. századi térszintet – 45 cm-en – (2. réteg) ugyancsak pénzkek kelteznek.

Az ásatásokon talált régészeti objektumok közvetlen bemutatást nem igényelnek, bár a maradandó anyagból készült épületek falait nem semmisítettük meg, későbbi időpontban szükség esetén újra feltárhatók és szint alatt bemutatathatók lennének.

DR. SZŐNYI ESZTER – DR. TOMKA PÉTER

145. Gyugy, Római katolikus templom

(Somogy megye) Á, Kk

Gere László, az ÁMRK Kutatási Osztályának munkatársa leletmentő ásatást végzett a gyugyi rk. templom nyugati homlokzata előtt. Ennek célja a tereprendezéshez szükséges járósínt megállapítása volt, melyet a tervező külön kérésére kellett elvégezni.

Az elmúlt év falkutatása során semmi jel nem utalt arra, hogy a nyugati homlokzat előtt egykoron torony állt volna, így a tervező által kért járósínt-meghatározás különösebb veszély nélkül elvégezhető volt. A leletmentő kutatás során egy elbontott torony alapozási maradványai kerültek elő (a felmenő falazaton az utólagosan épült toronynak bekötése nem volt látható).

DR. JUAN CABELLO

146. Gyula, Remete, Holló tanya I. (113. lelőhely)

(Békés megye) B, Sza, Ú

1999-ben folytattuk az előző évben megkezdett leletmentést a lelőhelyen. A leletmentésre a Kisdelta szűkség víztározó építése miatt került sor. A lelőhely egy egykori ér melletti dombháton terül el, a Fekete-Körös és Fehér-Körös között. Valamikor sziget lehetett, mely alig emelkedett ki a környezetéből. 1999-ben 150 új objektumot és 4 árkot bontottunk ki, ezzel az objektumok száma 214-re emelkedett. Ezek a Gyulavarsádi kultúra idejéből valók, illetve vannak leletanyag nélküli kérdéses korúak és újkoriak is. A leletanyagban kerámiatöredékek, állatcsontok, kőeszközök voltak. Külön említést

érdemel egy nagyméretű kút, melynek az alsó részén a fabélést is megtaláltuk. Deszkákkal volt kibélelve, melyeket csapolással illesztettek össze. A kút földjét rétegenként eltettük további vizsgálatok számára.

Feltártunk 11 őskori, illetve népvándorlás kori sírt is. Az őskori sírokban edénytöredékek, csontgyöngyök voltak. A népvándorlás kori sírok valószínűleg szarmata koriak. Ezek egyikében egy vascsatot találtunk. A vázak rossz megtartásúak voltak.

A lelőhelynek a 100 méter széles nyomvonalon belül eső részét teljesen feltártuk. Az őskori telep és a népvándorlás kori temető is folytatódik a nyomvonalon kívül, a teljes feltárással azonban nem volt lehetőségünk.

A leleteket Gyulán, az Erkel Ferenc Múzeumban helyeztük el.

GYUCHA ATTILA – LISKA ANDRÁS – MEDGYESI PÁL

147. Gyula, Remete, Holló tanya II. (114. lelőhely)

(Békés megye) R, Kú

1999-ben a leletmentésre a Kisdelta szűkség víztározó gátjának építése miatt került sor. A lelőhelyet a gát nyomvonala 100 méter szélesen metszette, s csak ezen belül dolgozhattunk.

A lelőhely az egykor vízzel körülvett kiemelkedésen fekszik, a Fekete-Körös és a Fehér-Körös között. A Gyula 113. lelőhelytől egy mélyebb rész, egykori ér választja el. A feltárás során 140 kora rézkori, illetve újkori objektumot és 18 kora rézkori sírt mentettünk meg. Az őskori leletek a Tiszapolgári kultúra idejéből származnak.

Az őskori objektumok leletanyagában kerámiatöredékek, kőeszközök, csonteszközök, állatcsontok voltak. A sírokban a vázak többsége zsugorított helyzetben feküdt. A vázak mellett edényeket, kőeszközöket, kőbaltát, réztűket, rézbaltákat, állatcsontokat, gyöngyökből álló öveket, kagylókat, kő nyílhegyet találtunk. Néhány kiemelkedően gazdag sírban az edények száma 10–11 volt.

A leleteket Gyulán, az Erkel Ferenc Múzeumban helyeztük el.

GYUCHA ATTILA – LISKA ANDRÁS – MEDGYESI PÁL

148. Harc, Várhegy

(Tolna megye) B

A falu D-i szélén, a Sió partján, a temetőtől D-re emelkedik a Várhegy. A már Wosinsky által is ismert bronzkori földvárát É felől mély bevágás választja el a domb folytatásától. Ez jelenleg mélyútként szolgál, amelyen egy gyalogösvény látható. A bevágáshoz DNy felől mély horhos kapcsolódik, felette széles, erősen betöltődött terasz húzódik. Valószínűleg az erózió okozza azt, hogy a védett terület alján a köröm alig észlelhető. A vár ÉK-i hosszanti oldalán is hasonló állapotú a terasz. A lakóterület pereme általában lekerekített, a dombtető dom-